

"Utländsk intervention är att förvandlas till ett gammaldags imperialistiskt företag"

Patrick Cockburn (CounterPunch, 23 maj, 2011)

Vad NATO gör mot Libyen

Lågor slår upp från skroven av de åtta libyska örlogsfartyg som förstördes av NATO-attacker när de låg i hamnar längs den libyska kusten. Förstörelsen av dem visar hur överste Muammar Gaddafi kläms militärt, men också i vilken utsträckning USA, Frankrike och Storbritannien, och inte de libyska rebellerna, nu är de viktigaste aktörerna i kampen om makten i Libyen.

Förmodligen kommer Gaddafi till sist att falla eftersom han är för svag för att motstå de krafter som sammangaddar sig mot honom. Efter 2 700 flyganfall skulle ett misslyckande med att få slut på hans regim vara alltför förödmjukande och politiskt skadligt för NATO. Men, som i fallet med erövringen av Bagdad 2003, kan regimens fall bli inledningen till en långvarig libysk kris som fortsätter i många år framöver.

Allt har utvecklats på ett helt annat sätt än vad fransmännen och britterna tycks ha föreställt sig när de först ingrep i mars för att rädda invånarna i Benghazi från Gaddafis framryckande stridsvagnar. Om detta hade varit deras enda mål var flyganfallen framgångsrika. Vägkanten från Benghazi till Ajdabiya är fortfarande full av vraken av utbrända pansarfordon. Men månader efter att William Hague antydde att Gaddafi redan var på väg till Venezuela befinner han sig fortfarande i Tripoli.

Tre månader efter inledningen av det libyska upproret har Gaddafis trupper misslyckats med att erövra Misrata, men rebellerna verkar inte förmögna att avancera mot Tripoli. De har brutit belägringen av Misrata, delvis därför att deras milismän nu har handburna radiosändare och kan kalla in flyganfall från NATO. Detta täta flygunderstöd är effektivt och i linje med det taktiska flygunderstöd som gavs av USA till Norra alliansens soldater i Afghanistan år 2001 och de kurdiska peshmerga-kämparna i norra Irak två år senare.

Den libyska regeringen och oppositionen är båda svaga. De stridande förband som har drabbat samman på ökenvägen mellan Brega och Ajdabiya, söder om Benghazi, består ofta inte av fler än några hundra halvt utbildade soldater. Gaddafis trupper, med vilka han försöker kontrollera detta väldiga land, uppgår endast till mellan 10 000 till 15 000. Detta är inte alltid uppenbart för alla som inte är ögonvittnen, eftersom den utländska pressen på plats är generade att nämna att det ibland är fler journalister än kämpar vid fronten.

Ett nedslående resultat av det libyska upproret är att Libyens framtid med allt mindre sannolikhet kommer att bestämmas av libyer. Den utländska interventionen håller på att förvandlas till ett imperialistiskt företag i gammal stil. Ungefär samma sak hände i Irak 2003 och i Afghanistan på senare år. Den amerikanska invasionen i Irak för att störta Saddam Hussein, en härskare som var avskydd av de flesta irakier, förvandlades snart till vad många irakier såg som en utländsk ockupation.

Liksom i Irak och Afghanistan är Frankrikes och Storbritanniens svaghet deras brist på en lokal partner som är lika kraftfull och representativ som de ger sken av. I rebellernas huvudstad Benghazi syns inte mycket av ledarna för det nationella övergångsrådet, vilket knappast är förvånande, eftersom de tillbringar så mycket tid i Paris och London. I Washington var Vita huset lite mer försiktiga förra veckan när Mahmoud Jibril, den interimistiska libyska premiärministern och andra medlemmar i rådet kom dit för att stärka sin trovärdighet och förhoppningsvis få lite ekonomiskt stöd. Mera förtänksamt var de libyska rebelledarna också där för att dämpa amerikanska misstankarna om att den libyska oppositionen inte är riktigt

lika kramgod som påstått och att den skulle inkludera al-Qaida-sympatisörer som väntar på sin chans att gripa makten.

Den libyska oppositionen må vara svag, men är inte riktigt så naiv och oerfaren som det ibland verkar. Dess ledare är snabba att tona ned östra Libyens tradition av militant islam. I staden Al Bayda, på den långa vägen från den egyptiska gränsen till Benghazi, såg jag ett stort anslag på franska riktat till förbipasserande utlänningar vilket förnekade varje koppling till al-Qaida. Detta är till stor del sant, men inte helt. En libysk observatör i Benghazi förklarade: ”De enda människor i denna del av landet som har någon färsk militär erfarenhet är de som bekämpade amerikanerna i Afghanistan, så naturligtvis skickar vi dem till fronten.”

Krig vidgar och fördjupar ofta befintliga sprickor i ett samhälle. Rebellernas nationella övergångsråd föredrar att tona ned antydningar om att det främst är en rörelse från Cyrenaika, den stora utbuktningen i östra Libyen där Gaddafi alltid varit impopulär. Men han har hållit fast vid det mesta av västra Libyen. Idag känner sig dessa två halvöar av Libyen, åtskilda av hundratals kilometer av öken, alltmer som separata länder.

Libyer på fältet har färre hämningar att diskutera dessa skillnader. Utanför några strandhytter i Benghazi som används för att hysa flyktingar, talade jag med oljearbetare från oljehamnen i Brega, en stad med ungefär 4 000 invånare, som hade flytt när Gaddafis styrkor intog det. En chef från gasfälten sa: ”Gaddafi-folk fick tag på en bok med alla våra namn eftersom de ville se vem som kom från östra Libyen och som i deras ögon självfallet skulle vara en rebell.”

Naturligtvis kommer Gaddafis motståndare inte bara från öst. Det är rimligt att anta att de flesta libyerna från alla delar av landet vill att han ska försvinna. Han klamrar sig fast eftersom han härskar genom sin familj, klan, stam och allierade stammar, kombinerat med hans minskande kontroll över den fallfärdiga libyska regeringen och den militära maskinen. Allt inom den del av Libyen som han fortfarande kontrollerar är beroende av Gaddafi personligen. Så fort han försvinner kommer det att uppstå ett politiskt vakuum som oppositionen knappast kommer att kunna fylla.

Kan kriget avslutas tidigare genom förhandlingar? Återigen är problemet den organiserade oppositionens svaghet. Om den backas upp av ett utökat militärt engagemang från NATO kan den ta makten. Utan det kan den inte. De har därför allt intresse av att kräva att Gaddafi går som en förutsättning för ett eldupphör och förhandlingar. Eftersom endast Gaddafi kan leverera vapenvila och meningsfulla samtal innebär detta att kriget kommer att utkämpas till slutet. Gaddafis avgång bör vara syftet med förhandlingarna inte deras startpunkt.

En förvånande aspekt av konflikten hittills är att det inte har gjorts någon större ansträngning att engagera Algeriet och Egypten, de två mäktigaste staterna i Nordafrika. Det skulle göra det lättare att förhandla om Gaddafi avgång och skulle i mindre utsträckning få hela det libyska äventyret att se ut som en pånyttfödd västeuropeisk imperialism. Syftet med NATOs ingripande påstods handla om att begränsa civila offer, men dess ledare har trasslat in sig i en politisk strategi som gör en långvarig konflikt, med omfattande civila dödsfall, ofrånkomlig.

Patrick Cockburn är författare till "[Muqtada: Muqtada Al-Sadr, the Shia Revival, and the Struggle for Iraq](#)

Översättning: Anders Hagström